

14 DE MUSICAL

HEFTIG PROCES, MISSIE GESLAAGD

Een compleet nieuwe musical neerzetten in een fonkelnieuw theater waar nog geen andere productie heeft gestaan en je dus de nodige kinderziektes tegenkomt. En die musical dan ook nog aanpakken op een manier die niet erg gebruikelijk is. Producent Tom de Ket durfde het aan met '14, de Musical', die gaat over het leven van Johan Cruijff. We spraken met technisch producent Hans Boven en Michiel Voet (Vormgeving decor & video) over de musical die eigenlijk geen musical is. "Het was een heftig proces, maar echt alles wat we bedacht hebben is gelukt."

Fotografie Ben van Duin

In AV & Entertainment schreven we al eerder uitgebreid over het nieuwe AFAS Theater dat is verzezen op de campus van softwaregigant AFAS in Leusden. Het multifunctionele theater wordt overdag gebruikt voor zakelijke aangelegenheden, maar is 's avonds beschikbaar voor publieke voorstellingen. Daarmee kwam een van de dromen van AFAS-directeur Bas van der Veldt - het maken van een musical over Johan Cruijff - een stapje dichterbij. Hij benaderde theatermaker Tom de Ket met de vraag of hij de musical wilde maken, aangezien hij hield van diens productie *De Verleiders* en ook het *Pauperparadijs* hem kon bekoren. De Ket, een geëngageerd theatermaker en maatschappelijk denker wiens onderwerpen altijd een bepaalde relatie moeten hebben met de tijd waarin we leven, moest er even over nadenken. Hij wilde het onderwerp Cruijff koppelen aan thema's die hem interesseren. Toen dat eenmaal gelukt was, begon hij met het samenstellen van het team waarmee hij de klus wilde gaan klaren.

PITCHEN

Ook Michiel Voet (die al tien jaar lang met *De Ket* werkt) en Hans Boven (als technisch producent ook lid van de club waarmee *De Ket* vaak werkt) kregen een telefoontje. "Toen Tom had besloten dat hij het wilde gaan doen, heeft hij ons allemaal in stelling gebracht", vertelt Voet als we hem en Hans Boven spreken in het AFAS Theater. "Ik vond het direct een bijzon-

dere kans. Omdat AFAS deze productie héél graag wilde, waren er ook heel veel middelen en mogelijkheden beschikbaar, dus we mochten ons behoorlijk uitleven." Er moest op dat moment overigens nog wel officieel gepitcht gaan worden voor de AFAS-directie. "We moesten een idee ontwikkelen en bedenken wat de vorm en het verhaal gingen worden. Dat moesten we vervolgens presenteren aan de directeurs", legt Hans Boven uit. "Dat was best spannend natuurlijk, maar het werd vooral een heel fijne dag."

MAQUETTE

Dat laatste zat 'm in het feit dat de pitch een groot succes werd. "Tom heeft een thematische setup geschreven over hoe hij de voorstelling voor zich zag. Een script was er nog niet, maar het plaatje wel", legt Michiel Voet uit. "Ik ben in mijn atelier een flinke maquette gaan maken, waarbij ik op de millimeter nauwkeurig dit gebouw heb nagebootst. Alles zat er in, tot een mini-trekkenwand aan toe. Tom hield zijn verhaal en ik presenteerde daar de maquette bij. Lichtontwerper Uri Rapaport had kleine bestuurbare lampjes meegenomen en we hadden zelfs kleine beamertjes aan de voor- en achterkant", vertelt hij verder. Hans Boven: "Het was eigenlijk heel houtje-touwtje dus, maar daar raakten ze erg gecharmeerd van. Ze vonden het mooi om te zien dat een stel volwassen mannen daar zo bevlogen mee aan de gang was gegaan en nu zo enthousiast stond te doen.

Het grappige is dat het uiteindelijke resultaat dat hier nu op het podium staat bijna exact hetzelfde is als wat we op die eerste dag al presenteerden."

EIGENGEREID

Tom de Ket wilde in het stuk de tijdsgeschiedenis zien te vangen. Er was het klassieke dramatische verhaal van het jongetje dat wordt geboren in Betondorp, uiteindelijk doorbreekt en dan rijk en wereldberoemd wordt. Vervolgens gaat hij failliet, maar vecht hij zich terug. "Dan heb je alvast een lekker verhaal", vertelt Michiel Voet. "Maar het andere verhaal is dat hij de topsport veranderde en professionaliseerde en dat hij een heel eigenzinnige kijk had op hiërarchie. Hij had geen ontzag voor hotemetoten en kwam op voor de rechten van de voetballers. Regels en macht lapte hij aan zijn laars. Een mooi thema, dat volgens Tom ook heel goed past bij 'de Nederlander'." De eigengereidheid van Cruijff is overigens op een mooie manier verwerkt in de voorstelling. Zo neemt de hoofdpersoon een aantal keren de regie van de voorstelling over door in discussie te gaan met de regisseur, zoals hij in het echte leven ook altijd zelf de touwtjes in handen hield.

GENRE

Het maken van de musical was een behoorlijke zoektocht, geven Voet en

Boven aan. Het is eigenlijk ook niet eens echt een musical, het is veel meer dan dat. Spoken word, stand-up, rockopera... het komt allemaal terug in de voorstelling. "Wij zijn met dit hele team eigenlijk ook helemaal geen musicalmakers", vertelt Voet. "Alleen choreograaf Daan Wijnands had al veel musicalervaring. De middelen bij deze productie waren dankzij de aanwezigheid van AFAS behoorlijk groot en in eerste instantie

ben je dan geneigd om 'de mooiste musical ever' te willen maken. Maar goed, er zijn natuurlijk al waanzinnige musicals gemaakt. Moet je dat dan wel willen, of kunnen we dan beter iets van kwaliteit gaan maken dat veel beter bij ons past? Ook om het hele genre musical op een andere manier op de kaart te zetten. We geven een knipoog naar het genre, maar vernieuwen het op die manier ook."

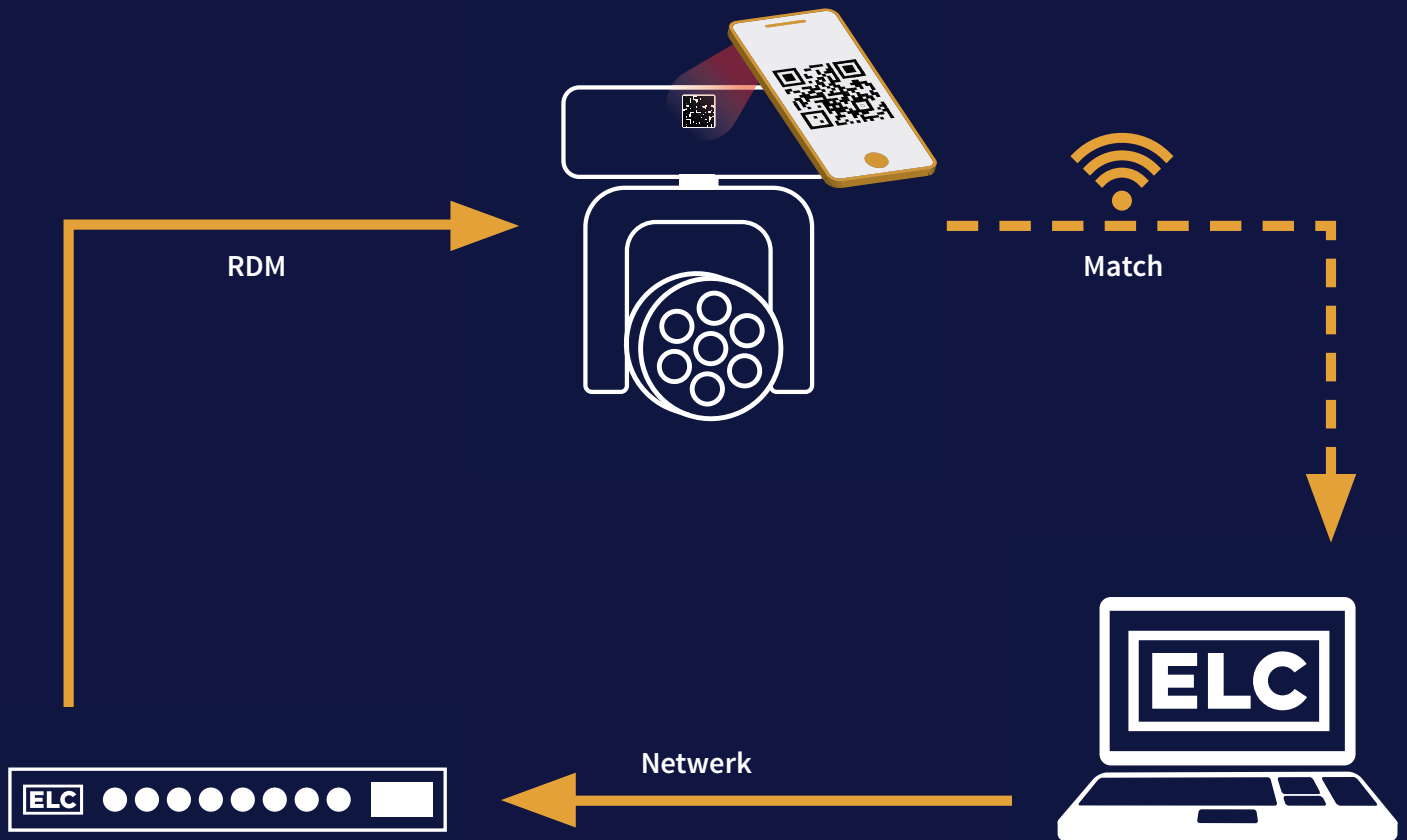

De bijdrage van Silicon Theatre Scenery (STS)

De trekkenwand van het AFAS Theater in Leusden komt van Silicon Theatre Scenery (STS). Dit systeem is voor de showautomatisering van 14 de Musical uitgebreid met de elementen voor de dek-automatisering en de video-interface. De trekkenwand, lieren en automatisering zijn speciaal ontwikkeld voor open eind producties, waardoor steekafstanden, posities van droppoints en SWL kunnen worden aangepast. Het systeem is uitgebreid met de besturing van de draaischijf en travellator van het showdeck. Ook de desk is hierop aangepast, zodat alles vanuit dezelfde desk bediend en gesynchroniseerd kan worden. Tot slot is het systeem uitgebreid met een video interface. Al deze onderdelen zijn ontwikkeld en gefabriceerd door STS.

SHOWDECK

Alles bij elkaar zorgde voor een spannend traject. "Spannend, maar zeker ook erg leuk", verduidelijkt Hans Boven. "Maar het ging niet zonder pijn hoor, het was een heftig proces. Enerzijds omdat we in een heel nieuw theater staan, maar ook omdat het technologisch gezien gewoon een heel ingewikkeld geheel is. Dat zit 'm vooral in de automatisering en de koppeling van de verschillende disciplines. Video, licht, geluid, vliegbevingen, draaischijven en een lopende band in de vloer. Het moet allemaal samengaan en mag elkaar vooral niet in de weg zitten." De vloer was een uitdaging op zich, licht Michiel Voet toe. "Het theater was nog niet eens helemaal af toen wij kwamen met het idee van draaischijven en een loopband. In eerste instantie werd een plan gemaakt waarbij die vloer met bewegende elementen op de bestaande vloer geplaatst zou worden, waarmee de speelvloer 25 centimeter hoger zou komen te liggen." Normaal gesproken was dat inderdaad een optie geweest, maar met zoiets was in de zichtlijnen nooit rekening gehouden, zo bleek. Boven: "In overleg met AFAS hebben we toen besloten om de isolatie die in de toneelvloer was verwerkt er weer uit te halen en het showdeck te gaan verzinken in de vloer. Daarom heb je nu ook geen verschillen tussen het toneel >

REGISTREER EN ADRESSEER JE ARMATUREN EENVOUDIG MET RDM-QR VAN ELC

Scan voor
meer info

Credits

Productie: Out of Office Productions
(Wolter Lommerde en Tom de Ket)

Stage automation: Silicon Theatre
Scenery BV

Decor: Kloosterboer Decor BV

Video: Peitsman Licht en Geluid BV

Rigging: Toprek Rigging BV

Aanvullende audio: Audio Electronics
Mattijsen

Aanvullend licht: Ampco Flashlight
Rental

Qua licht wordt verder gebruikgemaakt van het huislicht van het AFAS Theater, dat is geleverd door Rolight en waar we eerder een uitgebreid verhaal over plaats-ten in AV & Entertainment Magazine.

decor, omdat alles van het toneel moet kunnen. Pas vanaf vijf uur 's middags is het toneel van ons. We moesten dus een theateraal plan vinden dat gevat is in het idee van mobiliteit. Dynamisch dus, het moet vol en leeg kunnen zijn. Dat klopte thematisch ook bij het uitgangspunt van de voorstelling. Cruïjff is verbonden aan het totaalvoetbal, waarbij iedereen voortdurend in beweging is en iedereen de functie van elke andere persoon kan overnemen. Dat is bij de voorstelling ook het geval. Alle acteurs spelen iedereen en het toneel kan zowel leeg als helemaal vol zijn. Van de beperking die het theater ons oplegde hebben we dus uiteindelijk het concept gemaakt."

PROJECTIE

In de set wordt heel veel gebruikgemaakt van videoprojectie. Er hangt veel in de kap wat naar beneden komt. Grote foto's, billboard-achtige beelden, reclames. "We projecteren ook op de objecten die naar beneden komen", legt Boven uit. "Er is daarvoor ook een koppeling gemaakt met de hoogtemeter van de trekkenwand, zodat de videoprojectie precies meeloopt met het object dat uit de kap naar beneden komt." "Er komen bijvoorbeeld ook heel grote cirkels omlaag waarop geprojecteerd wordt", vult Voet hem aan. "Er zijn gazen waarop geprojecteerd wordt, er is een achterdoek waarachter vier 20.000 ANSI-lumen projectoren hangen voor achterprojectie, aan de voorkant is er frontprojectie met een 35K-projector en er hangen twee projectiefolies in waarop we zowel front- als doorzichtprojectie doen. En dan hebben we ook nog een gigantisch ledscherm hangen, echt een enorm ding. Het scheelt natuurlijk dat AFAS hier ook achter zit, anders had dit nooit zo gekund."

VLIEGEN

Het feit dat het dak zo vol hangt en overal geprojecteerd wordt, maakte ook dat het realiseren van de vliegbewegingen (acteur Tobias Nierop vliegt als Johan Cruïjff in een fraaie scène voor beelden van een legendarische wedstrijd van FC Barcelona) een flinke uitdaging was. "We hebben daarvoor speciaal een proefop- ➤

en het showdeck. Het is op die manier een naadloos systeem geworden en dat ziet er fantastisch uit." De draaischijven en lopende band zorgen voor magische momenten in de voorstelling, geeft Boven verder aan: "De loopband hoor en zie je niet, waardoor het lijkt alsof een balletvloerbaan van links naar rechts glijdt. Daar wordt op een organische manier heel mooi gebruik van gemaakt."

MOBIEL EN DYNAMISCH

Het bijzondere aan de productie is dat het op het eerste oog een eenvoudig decor lijkt, maar er stiekem toch ontzettend veel techniek achter zit. "En dan zat er ook nog een extra uitdaging in het feit dat de zaal overdag compleet leeg moet kunnen zijn voor zakelijke bijeenkomsten van AFAS", vertelt Voet. "We hebben dus geen vast

Referenties JB-Lighting:

Nationale Opera & Ballet - Amsterdam
 De Doelen - Rotterdam
 Philharmonie - Haarlem
 Nederlandse Reisopera - Enschede
 Theater Lampegiet - Veenendaal
 Korzo - Den Haag
 De Nieuwe Schuur - Herpt
 Schouwburg Ogterop - Meppel
 AFAS Theater - Leusden
 Muis - Arnhem
 Cool Kunst & Cultuur - Heerhugowaard

NIEUW

Zoom
 3,4° - 54°
 (±15.9)

Output
 15.000
 lumen

29dB(A)
 extreem
 stil

17kg
 extreem
 licht

330W
 witlicht-
 led

Made in
 GERMANY

Cool Kunst & Cultuur - Heerhugowaard

JB-LIGHTING P9: MEESTER VAN DE METAMORFOSE

De P9 Beamspot is niet alleen maar een kleine versie (330W) van de vermaarde P12 en P18. Het is een buitengewoon flexibele moving head geworden met extra faciliteiten die 'm ook zeer geschikt maken voor de verhuurmarkt.

- Imposante lichtopbrengst (15.000lm)
- Extreem lage geluidsproductie (max. 29dB-A)
- Variabele kleurtemperaturen: 6.800K (high power), 5.800K (high-CRI >90) en 3.200K (halogeen)
- Groot zoombereik (3,4° - 54°)
- Demo-exemplaren beschikbaar

Bezoek ons op

CUE 20 22

Stand 1.404

VOICE
ACOUSTIC
 professional german loudspeaker systems

VOICE-ACOUSTIC SCORE-8: COMPACT EN GROOTS

De Voice-Acoustic Score-8 is een strak vormgegeven basreflex-luidspreker voor gebruik als FOH, front fill en floor monitor. De D'Appolito-opstelling van de 8"-low/mid-drivers en de 1,4"-compressiedriver (neodymium) gekoppeld aan een roteerbare CD-hoorn zorgen voor selectieve geluidsprojectie met een groot bereik, voor vaste installatie en mobiele toepassingen.

- Passief 2-wegsysteem
- CD-hoorn naar keuze: 60° x 40° of 90° x 40°
- Gevoeligheid: 103dB 1W/1m
- Hoge belastbaarheid (AES/program/peak: 500W/1.000W/2.000W)
- Zeer compact t.o.v. maximale SPL (AES/program/peak: 130dB/133dB/136dB)
- Click-in flyware, plaatsen zonder gereedschap
- Meerdere demo-exemplaren beschikbaar
- Kantelbare statiefflens
- Verkrijgbaar in verschillende kleuren
- Demo-exemplaren beschikbaar

Score-8

NIEUW

stelling gemaakt waarin we een dag lang geoeffend hebben, samen met een vlieg-instructeur en vliegoperator”, legt Boven uit. “Projectie, gaas, ledscherm, licht....alles was erbij, want het was een ingewikkelde puzzel. We gingen met het artistieke team kijken wat dat vliegen nou eigenlijk deed in de set. Want je hebt het ledscherm, daar hangt folie voor, daarvoor hangt Tobias aan de lijn en dan heb je nog een zwart gaas dat met zilverspray bespoten is. Dus van alle kanten heb je projectie en licht en daar moest Tobias nog tussendoor vliegen. Die scène is weken werk geweest, want het heeft allemaal invloed op elkaar en alles moest tot op de centimeter worden uitgezocht.”

KINDERZIEKTES

Wat het traject extra uitdagend maakte, was dat 14 de Musical de allereerste productie is die in het nieuwe AFAS Theater staat. Hans Boven: “Dat klopt inderdaad. En door coronarestricties konden er ook geen inspeelvoorstellingen plaatsvinden. Daarmee hadden we de pech dat je op elk niveau de kinderziektes tegenkwam die je altijd tegenkomt bij een nieuwbouwtheater. Dat gaat van een haperende lift en een verbinding die niet blijkt te werken tot een vals brandalarm en geluid dat niet helemaal lekker

De bijdrage van Peitsman

Videotechnicus Erwin van den Broek van OEK Producties kwam bij Peitsman met twee uitdagingen voor deze mooie productie. De eerste uitdaging: op het 14,5 x 7,5 meter grote doorzichtsdoek aan de achterkant van de stage moest op zeer korte afstand geprojecteerd kunnen worden. Om dit mogelijk te maken is er gekozen voor vier Panasonic PT-RZ21k full HD projectoren van 20.000 ANSI lumen. Samen met de vier speciale ET-D75LE95 lenzen met spiegel wordt er een mooie projectieblend gecreëerd, waardoor alle visuals schitterend tot uiting komen. De andere uitdaging betrof de frontprojectie. Hiervoor was het noodzakelijk dat de spectaculaire effecten en mapping van de voorstelling volledig tot hun recht zouden komen vanuit alle hoeken van de zaal. Als oplossing is hier voor de nieuwste projector van Panasonic gekozen, te weten de PT-RQ35 van 30.000 ANSI lumen. Een projector die in 4K projecteert. Peitsman was verantwoordelijk voor de levering en plaatsing van de projectoren. Met de vestiging in Utrecht zijn ze altijd in de buurt van het theater in Leusden, iets dat door alle partijen als prettig wordt ervaren in de ondersteuning en levering van de producten.

was voor wat wij hier wilden doen. Die dingen merk je pas in de praktijk en kun je alleen als eerste partij ondervinden. In eerste instantie is deze zaal natuurlijk ook gericht op congresachtige situaties. Wel met de mogelijkheid voor shows, maar dat zijn toch twee verschillende dingen. We moesten dus wel wat dingen aanpassen om het voor elkaar te krijgen.”

BALANS

Sowieso is het altijd complexer om een compleet nieuwe voorstelling te maken,

geeft Michiel Voet aan: “Bekende musicals bestaan vaak al langer en de formats worden dan altijd in de gaten gehouden. Nu hadden we echt een leeg blad met helemaal niks. In het begin heb je qua vormgeving dan ook de neiging om compleet uit je bol te gaan. Met de muziek doen ze dat dan ook, maar op een gegeven moment moet je wel de acteurs blijven volgen. Het is zoeken naar balans, want de techniek mag niet overheersen. Er zijn ook hele scènes gesneuveld. De ouverture bijvoorbeeld. Daar had ik >

een mooie video bij gemaakt waar weken werk in zat. Schitterende choreografie, veel lichtstanden...echt heel mooi, maar uiteindelijk bleek het geheel toch beter zonder die scène. Dat doet dan echt wel even pijn, maar uiteindelijk werkt het wel beter."

TEAM

Voet en Boven prijzen het team waarmee de klus geklaard is. "Stuk voor stuk goede mensen waarmee het fijn werken is", vertelt Voet. "De hele vormgeving komt echt samen in het stuk. Iemand als Uri Rapaport past er ook perfect tussen. Zijn licht is bijvoorbeeld vaak op een schitterende manier het verlengde van de projecties. Uri heeft ook eindeloos in mijn atelier voor die maquette gezeten om te zien wat er allemaal gebeurde in de set. Met zijn ontwerpen kan hij heel goed reageren op vormgeving en daar dan een laagje bovenop leggen." Uiteindelijk is heel weinig gewijzigd aan de plannen die in eerste instantie bedacht zijn, geeft Boven nog aan: "Als je nu nog naar die maquette kijkt, dan zie je eigenlijk precies wat je hier ook op het podium ziet. Het formaat van wat decorstukken is wat veranderd, maar dat is het dan ook wel."

ALLES GELUKT

De recensies die na de première in de kranten verschenen zijn lyrisch en ook het publiek is razend enthousiast over wat op de planken van het AFAS Theater getoond wordt. Het is een mooie bekroning op wat toch vooral een heel leuk traject is geweest. "Iedereen heeft inderdaad plezier gehad",

beamt Voet. "Tom de Ket weet de hele meute ook altijd goed aan te steken met zijn enthousiasme en als team laten we ons daar ook graag door inspireren. Groot voordeel daarbij is dat we elkaar allemaal goed kennen. We weten wat elkaar kwaliteiten en beperkingen zijn, maar we leggen de lat wel ook heel erg hoog voor onszelf. Het was riskant hoor, een atypische musical maken, maar we hebben het geflikt. Echt alles wat we bedacht hebben is gelukt." <

www.14demusical.nl

De bijdrage van Toprek Rigging

Een letterlijk hoogtepunt in de voorstelling is het moment dat Johan Cruijff tijdens de beelden van een historische editie van El Classico door de lucht zweeft en voor het publiek de illusie wekt letterlijk mee te spelen in het legendarische duel. Om dit effect te verwezenlijken werd Diter Toprek van Toprek Rigging benaderd. "Wij hebben ervoor gekozen om voor dit effect ons Flying By Wire systeem in te zetten, dit keer in een 2D-configuratie", vertelt hij. "Na een geslaagde test in het voorjaar heeft de regisseur met de opgedane kennis het vlieg-effect op een zeer bijzondere wijze weten te implementeren in de voorstelling."

Het Flying By Wire systeem van Toprek Rigging werkt met een zogenaamd 'bridle-principe'. Dit betekent dat er geen tracks in de kap hoeven te worden gehangen. Het programmeren van het systeem gebeurt op grafische wijze. "Verder hebben wij voor deze productie speciale omloopschijven en een speciale swivel gefabriceerd", legt Toprek uit. De vliegtraining van Johan Cruijff werd verzorgd door Femke Luyckx. "Met Femke heb ik ook samengewerkt voor de show Droomwens in het Dolfinarium, waar ik haar ook gevraagd had als vliegcoach."

